

BREEAM® NL

Code for a Sustainable Built Environment www.breeam.org www.breeam.nl

Interpretatiedocument

BREEAM-NL Nieuwbouw 2011 v1.0

01 juli 2020

Toelichting

Dit document bevat interpretaties van de BREEAM-NL Nieuwbouw 2011 v1.0 Beoordelingsrichtlijn. Voor een beoordeling geldt daarmee de combinatie 'BRL waartegen is geregistreerd + de voor die versie vermelde interpretaties'. Interpretaties van voorgaande BRL-versies blijven vermeld zolang er projecten zijn die onder die versie geregistreerd staan. Alle interpretaties gelden ook voor een lager versienummer dan in onderstaande tabel vermeld indien van toepassing op exact dezelfde tekst.

Algemeen

Nieuwbouw - Algemeen

Greenlease

Datum van publicatie:

18 november 2014

Greenlease: In aanvulling op Paragraaf 2.6 'Toekenning middels greenlease' BRL 2014 v1.01 is het document [Instructie 107 Aanvullende interpretatie greenleaseovereenkomst \(v1.0, 2014\)](#) van toepassing. Deze is ook van toepassing voor alle voorgaande versies van de BRL.

Management

Man 1 - Prestatieborging

Prestatieborging

Datum van publicatie:

01 juli 2013

De referenties in de referentielijst geven een indicatie van richtlijnen die gebruikt kunnen worden bij het commissionen. Dit betekent niet dat deze verplicht nageleefd moeten worden.

Man 1 - Prestatieborging

Prestatieborging

Datum van publicatie:

25 november 2013

Bij creditcriteria 1 wordt benoemd dat het in werking stellen uitgevoerd moet worden in overeenstemming met de meest actuele praktijkrichtlijnen. De referenties dienen gebruikt te worden ter indicatie van richtlijnen die gebruikt kunnen worden bij het commissionen. Het dient niet zo geïnterpreteerd te worden dat aan elke eis van de norm voldaan dient te worden.

Man 2 - Bouwplaats en Omgeving

Bewuste Bouwers

Datum van publicatie:

06 juli 2016

De auditscore voor Bewuste bouwers is (per 1 juli 2016) vervangen door een 10 punten schaal, de criteria-eisen moeten als volgt worden gelezen:

Beoordeling volgens bewuste Bouwers versie 2016

- Eerste punt, eerste criteria-eis: Het te beoordelen project wordt door Bewuste Bouwers erkend waarbij een totaalscore van minimaal 6/10 punten wordt behaald.
- Tweede punt, tweede criteria-eis: Het te beoordelen project wordt door Bewuste Bouwers erkend waarbij een totaalscore van minimaal 8/10 punten wordt behaald.

Beoordeling volgens Bewuste Bouwers versie 2013

- Eerste punt, eerste criteria-eis: Het te beoordelen project wordt door Bewuste Bouwers erkend waarbij een totaalscore van minimaal 21/35 punten wordt behaald.
- Tweede punt, tweede criteria-eis: Het te beoordelen project wordt door Bewuste Bouwers erkend waarbij een totaalscore van minimaal 28/35 punten wordt behaald.

Man 2 - Bouwplaats en Omgeving

Bouwplaats en omgeving

Datum van publicatie:

17 januari 2013

Op p360, checklist A2, punt 4 beschrijft de verplichting voor het zichtbaar dragen van een ID bewijs. Vanwege veiligheid is het ook toegestaan het ID-bewijs te dragen zonder dat deze zichtbaar is (bijvoorbeeld in een binnenzak).

Man 3 - Milieu-impact bouwplaats

ISO 14001

Datum van publicatie:

17 januari 2013

MAN 3 - als equivalent van ISO-14001 zijn ook akkoord: MVO prestatieladder niveau 3 of hoger; ISO-9001 indien milieuaspecten in de 9001-scope zijn opgenomen.

Man 3 - Milieu-impact bouwplaats

Mat 5 - Onderbouwde herkomst van materiaal

PEFC

Datum van publicatie:

04 mei 2011

De Toetsingscommissie Inkoop Hout (TPAC) toetst houtcertificatiesystemen aan de Nederlandse Inkoopcriteria in opdracht van het Ministerie van VROM. <http://www.tpac.smk.nl/32/home.html> geeft aan dat ook PEFC hout gelijkwaardig is voor BREEAM-NL Nieuwbouw.

Man 3 - Milieu-impact bouwplaats

Mat 5 - Onderbouwde herkomst van materiaal

FSC en PEFC hout

Datum van publicatie:

11 januari 2011

FSC en PEFC hout: de 80% regel, betekent dat 80 % van het hout een certificaat moet hebben. Dit mag ook een FSC mixed use of FSC mixed credit certificaat zijn of een gelijkwaardig PEFC certificaat zijn.

Man 8 - Veiligheid

Veiligheid

Datum van publicatie:

12 januari 2011

Op pagina 70 bij opleveringsfase punt 3 bij bullet 2 kan het in aanvulling voldoende zijn als een klein deel van de aanbevelingen zijn overwogen maar niet zijn geïmplementeerd en dat hiervoor een onderbouwing geleverd wordt. Bovenstaande interpretatie kan met uitgebreide onderbouwing goedgekeurd worden door de assessor. Bij twijfel kan de assessor een uitgebreide goedgekeurde case bij de DGBC aanvragen via helpdesk@dgbc.nl.

Man 10 - Het gebouw en terrein als educatiemiddel

Het gebouw en terrein als educatiemiddel

Datum van publicatie:

21 juni 2013

De tekst onder het kopje Terrein (p77, "1. Het terrein / de terreinrichting ... de bovengenoemde opties") mag als volgt geïnterpreteerd worden: de bullets zijn voorbeelden van educatieve inrichting van het terrein, geen vereisten. Het terrein hoeft niet per sé als educatief middel gebruikt te worden, maar is wel onderdeel van de educatie.

Man 10 - Het gebouw en terrein als educatiemiddel

Het gebouw en terrein als educatiemiddel

Datum van publicatie:

29 mei 2012

Bij criteria-eisen staat gebouw "en/of" terrein. Dit moet conform de creditcriteria gelezen worden als "en".

Gezondheid

Gezondheid**Ene 6 - Minimalisatie luchtinfiltratie laadplatforms en losplatforms**

Verblijfsruimte

Datum van publicatie:

12 januari 2011

Van toepassing op alle HEA credits en ENE 6. Als andere ruimtes (zoals bijvoorbeeld verkeersruimtes) niet door een wand worden afgesloten van de verblijfsruimte, dient de totale ruimte voor de credits beoordeeld te worden als een verblijfsruimte.

Gezondheid

Verblijfsgebied

Datum van publicatie:

12 januari 2011

Van toepassing op alle HEA credits.

Het gedeelte van een gebruiksfunctie met ten minste één verblijfsruimte, bestaande uit een of meer op dezelfde bouwlaag gelegen aan elkaar grenzende ruimten anders dan een toiletruimte, een badruimte, een technische ruimte of een verkeersruimte.

Gezondheid

Werkplek

Datum van publicatie:

12 januari 2011

Van toepassing op alle HEA credits.

Let op, in sommige credits worden criteria voor verblijfsruimten (min. 30 min aanwezig) en voor werkplekken (>2 uur) door elkaar gebruikt, dus lees goed wat er bedoeld wordt voor elke criterium eis.

Hea 1 - Daglichttoetreding

Daglicht

Datum van publicatie:

25 januari 2013

De keukenfunctie in "tabel 1: minimum grenswaarden gemiddelde daglichtfactor per onderscheiden gebouwfunctie" is alleen van toepassing op de keuken in woningen.

Hea 2 - Uitzicht

Uitzicht

Datum van publicatie:

12 januari 2011

In de credit wordt gesproken van glasoppervlak of gevelopening voor de 0.9 eis; hier dient gelezen te worden: het raam of de raamopening, omdat anders niet voldaan wordt aan de bouwbesluit eis ivm doorval beveiliging (eis is 0,85 voor raamopening). De 0,9 waarde speelt al in op het feit dat er dan dus vaak nog een stuk raamkozijn zit (van normaliter ongeveer 10 cm), maar dit is niet relevant voor de beoordeling of dit wel of niet vrij uitzicht belemmert.

Hea 2 - Uitzicht

Uitzicht - Raam

Datum van publicatie:

12 januari 2011

Raam is een samenstel van glas in een kozijn. Een raam kan daarbij wel of niet te openen zijn: te openen raam of vast raam. Is een raam gevelvullend (al of niet te openen, of voorzien van deur) dan noemen we dat een pui. Met beglazing wordt uitsluitend het glas bedoeld.

Hea 2 - Uitzicht

Uitzicht - Scholen

Datum van publicatie:

12 januari 2011

Betreffende toepassing bij scholen word enkel de werkplek van de docent of andere medewerkers van de school bedoeld. Bureaus van leerlingen hoeven niet aan de criteria eisen te voldoen.

Hea 2 - Uitzicht

Hea 5 - Kunstverlichting binnen- en buiten

Hea 6 - Lichtregeling

Hea 11 - Temperatuurregeling

Relevante werkplek

Datum van publicatie:

12 januari 2011

Een werkplek in een verblijfsruimte is relevant indien het een werkplek is conform Arbo wetgeving (een plek waar mensen langer dan 2 uur per dag verblijven).

Hea 3 - Tegengaan lichthinder

Glare control

Datum van publicatie:

30 juni 2015

Criteria-eis 3. Indien het gebruikte glas al een bepaalde lichtwerende kwaliteit heeft is het mogelijk om een systeem voor lichtwering te gebruiken dat niet op zichzelf aan de glare control klasse 3 of 4 voldoet. Het samenstel van glas + lichtwering moet voldoen aan de glare control Klasse 3 of 4. Voor berekening van de juiste klasse moet gebruik worden gemaakt van het rekenmodel 'HEA 3 - bepaling glare control voor combinatie glas plus lichtwering' te vinden op <https://www.breeam.nl/hulp> bij de credit HEA 3.

Hea 4 - Hoogfrequente verlichting

Hoogfrequente verlichting

Datum van publicatie:

27 juni 2012

Onder definitie van deze credit wordt genoemd: ".....verhoogt tot een frequentie van 30kHz". Hier dient te worden gelezen: een frequentie van minimaal 30 kHz..

Hea 4 - Hoogfrequente verlichting

Constance gelijkstroom

Datum van publicatie:

27 juni 2012

Constance gelijkstroom evenals wisselstroom gestuurde verlichting (zoals LED) is tevens toegestaan. Mits met cijfers of percentages kan worden onderbouwd waarom het projectvoorstel gelijk of beter is dan de gestelde eis in de BRL (30kHz).

Hea 5 - Kunstverlichting binnen- en buiten

Praktijkverlichtingssterkte

Datum van publicatie:

30 juni 2015

In de NEN-EN 12464-1 versie 2011 is veelvuldig het begrip praktijkverlichtingssterkte (Em) vervangen door het Engelse 'maintained illuminances (Em)'. Aangezien het begrip hetzelfde beschrijft mag in de criteria-eisen 'praktijkverlichtingssterkte (Em)' gelezen worden als 'maintained illuminance (Em)'.

Hea 6 - Lichtregeling

Aanwezigheidsdetectie

Datum van publicatie:

01 juli 2013

criteria eis 1: VERDUIDELIJKING, aanwezigheidsdetectie voldoet niet aan het criterium toegankelijk en eenvoudig te bedienen.

Hea 7 - Natuurlijke ventilatie

Natuurlijke ventilatie

Datum van publicatie:

12 januari 2011

Indien een kantine en/of restaurant functie aanwezig is hoeven deze niet voorzien te zijn van de mogelijkheid van natuurlijk ventileren. Vergaderruimtes dienen wel de mogelijkheid te bieden van natuurlijke ventileren. Bovenstaande interpretatie kan met uitgebreide onderbouwing goedgekeurd worden door de assessor. Bij twijfel kan de assessor een uitgebreide goedgekeurde case bij de DGBC aanvragen via helpdesk@dgbc.nl.

Hea 7 - Natuurlijke ventilatie

Standen open raam

Datum van publicatie:

08 januari 2016

Bij Criteria-eis 5 wordt voor het raam een regeling met ten minste drie standen geëist, waarvan één kierstand. Deze drie standen zijn alle drie 'open' standen, een gesloten raam wordt niet gezien als een stand.

Hea 8 - Interne luchtkwaliteit

Adiabatische bevochtiging

Datum van publicatie:

27 juni 2012

Onder criteria eis 6 staat beschreven dat enkel een systeem met stoombevochtiging is toegestaan. Echter, een luchtbehandelingssysteem met adiabatische bevochtiging is tevens toegestaan indien deze voldoet aan de voorwaarden in de ISSO 55.3 en is voorzien van een VDI- 6022 hygiëne certificaat.

Hea 8 - Interne luchtkwaliteit

Definitie externe bronnen

Datum van publicatie:

01 juli 2013

Definities : Onder externe bronnen van verontreiniging wordt in principe alle bronnen bedoeld behalve die van ventilatiesystemen van het eigen gebouw. Dit betekent dus dat de dakafzuigventilatoren onder de 10 meter regel vallen. Echter met betrekking tot andere verontreinigingsbronnen als rioleringsontluchting of uitlaatgassen van ketels of dergelijke van het eigen of een ander gebouw dient 20 meter te worden aangehouden.

Hea 8 - Interne luchtkwaliteit

Filters in mechanische ventilatiesystemen

Datum van publicatie:

14 januari 2019

De filters van criteria-eis 7 voldoen aan NEN-EN 13779, deze norm is recent vervangen door de NEN-EN 16798-3. De filters binnen mechanische ventilatiesystemen kunnen ook voldoen aan NEN-EN 16498-3.

Hea 9 - Vluchtige organische verbindingen

Twee componentenverf

Datum van publicatie:

01 juli 2013

Criteria eis 1: In geval van twee componentenverf dient te worden voldaan aan de emissienormen van maximaal fase 2 voor organische oplosmiddelen uit de Europese Decopaint Directive 2004/42/EC, waarbij de emissieconcentratie is bepaald volgens EN-ISO 11890-2:2006 of ASTM D 2369.

Hea 9 - Vluchtige organische verbindingen

Vluchtige organische verbindingen

Datum van publicatie:

27 juni 2012

De tekst in de BRL 2011 v1.0 is ook van toepassing op voorgaande versies, Hierdoor mag de emissieconcentratie volgens onderstaande wijze worden bepaald.

Verven, vernissen en lakken voldoen aan de emissienormen van maximaal fase 2 voor organische oplosmiddelen uit de Europese Decopaint Directive 2004/42/EC, waarbij de emissieconcentratie is bepaald volgens EN-ISO 11890-2:2006.

Hea 9 - Vluchtige organische verbindingen

Sampling methode

Datum van publicatie:

17 januari 2013

EN 717-2 (sampling methode) kan als equivalent beschouwd worden van EN 717-1 (gehele object) mits het genomen sample voor EN 717-2 representatief is voor het geheel.

Hea 9 - Vluchtige organische verbindingen

Renovatie

Datum van publicatie:

17 januari 2013

In geval van renovatie behoeven de hergebruikte materialen die ouder zijn dan 5 jaar niet te worden getest op Vluchtige Organische Verbindingen.

Hea 9 - Vluchtige organische verbindingen

Alternatieve gezondheidslabels

Datum van publicatie:

08 januari 2016

Als alternatief gezondheidslabel kunnen de schema's geaccepteerd worden zoals gepubliceerd op BREEAM.NL/hulp bij HEA 9.

Hea 9 - Vluchtige organische verbindingen

Emissienormen vloerlijmen en vloerkitten

Datum van publicatie:

06 juli 2016

In de criteria staat dat voor vloerlijmen en vloerkitten moet worden aangetoond dat wordt voldaan aan de emissienormen uit EN 13999:2007. Deze emissienormen zijn niet meer van toepassing, zie voor de actuele vereisten voor vloerlijmen en vloerkitten het overzicht op de hulppagina via www.breeam.nl/hulp

Hea 10 - Thermisch comfort

Thermisch comfortniveau

Datum van publicatie:

20 maart 2015

Criteria-eis 4: Betreft de minimumeisen in de tabel. Als alternatief mogen de minimumeisen zoals beschreven in tabel 17 van BRL 2014 v1.01 gehanteerd worden.

Hea 10 - Thermisch comfort

Berekenen GTO

Datum van publicatie:

27 juni 2012

Berekenen van GTO:

Indien bij klimaatklasse A PMV groter dan 0,2 of kleiner dan -0,2: dan GTO berekenen met zelfde formule al bij grenswaarde 0,5. Weegfactor gaat dan net zo tellen als bij weegfactor vanaf 0,5 maar nu vanaf 0,2.

Hea 10 - Thermisch comfort

Temperatuur bij koel- en vrieshuizen

Datum van publicatie:

02 oktober 2017

Criteria-eis 1.1 en 2.2 – tabel 17: In de NEN-EN ISO 7730:2005 is vastgelegd dat de norm enkel gebruikt kan worden bij een lucht temperatuur (air temperature t_a) tussen de 10 en 30 graden Celsius. Voor verblijfsruimten met een (ontwerp) luchttemperatuur onder de 10 graden Celsius mag de temperatuurgrens worden genegeerd. Een berekening op basis van NEN-EN ISO 7730:2005 met een luchttemperatuur (t_a) onder de 10 graden Celsius kan aantonen dat aan de eis wordt voldaan.

Hea 11 - Temperatuurregeling

Temperatuurregeling

Datum van publicatie:

12 januari 2011

Het individueel regelen van ruimtes moet aantoonbaar mogelijk zijn indien in de toekomst een ruimte wordt opgedeeld. De regelaar hoeft daarbij nog niet geïnstalleerd te zijn als de ruimte nog niet is opgedeeld. Het aanbrengen van een regelaar moet uiteraard wel mogelijk zijn.

Hea 13 - Akoestiek

Aangrenzende verblijfsruimtes anders dan van de eigen woning

Datum van publicatie:

20 maart 2015

In geval van woningsituaties zijn de geluidseisen enkel van toepassing op aangrenzende verblijfsruimtes **anders dan van de eigen woning**.

Hea 13 - Akoestiek

Geen eis meer t.a.v. geluidwering van gevels voor kantoren in bouwbesluit

Datum van publicatie:

27 juni 2012

In het nieuwe bouwbesluit 2012 is de eis t.a.v. geluidwering van gevels komen te vervallen voor kantoren. Vooralsnog moet in de huidige situatie als referentie de eis in het bouwbesluit 2003 worden aangehouden.

Hea 15 - Toegankelijkheid

Toegankelijkheid

Datum van publicatie:

27 juni 2012

Conform de eisen uit Woonkeur is een opstelruimte van 1,35 x 1,85 m voor en achter de deur tevens toegestaan.

Hea 15 - Toegankelijkheid

Toegankelijkheid - Lift

Datum van publicatie:

12 januari 2011

Op bladzijde 143 moet bij eerste punt, bullet 5 voor de inwendige afmetingen van de lift 1,1 x 2,1 m1 gelezen worden. Dit is de eis van Woonkeur.

Hea 15 - Toegankelijkheid

Rolstoel toegankelijkheid

Datum van publicatie:

26 april 2019

Indien er kan worden aangetoond dat in de keuken de mogelijkheid bestaat om zonder hak en/of breekwerk aan de criteria-eisen van 2.5 is voldaan, is dit akkoord.

Hea 16 - Flexibiliteit

Flexibiliteit

Datum van publicatie:

27 juni 2012

Op bladzijde 149 moet bij tweede punt, criterium 1 en 2, bullet 1 programma's/indelingen gelezen worden in plaats van woonprogramma's/woningindelingen. De criteria is voor alle type gebouwen van toepassing.

Energie

Ene 1 - Energie Efficiëntie

Norm EPC berekening

Datum van publicatie:

25 november 2013

Bij berekening van de EPverbetering moet de vigerende norm ten tijde van bouwvergunning worden gebruikt. In afwijking hiervan is het mogelijk de meest recente norm te gebruiken als de vigerende norm ten tijde van de bouwaanvraag is verouderd (met onderbouwing van expertise conform BRL). Het is niet toegestaan een oudere norm te gebruiken dan de vigerende norm ten tijde van de bouwvergunningaanvraag.

Ene 1 - Energie Efficiëntie

Ene 5 - Toepassing duurzame energie

Energietechnieken na ingebruikname

Datum van publicatie:

17 februari 2020

In bijzondere gevallen kan het voorkomen dat grootschalige (gebiedsgebonden) energietechnieken pas na ingebruikname van een gebouw worden gerealiseerd. Zie hiervoor "Instructie 108 BREEAM-NL procedure voor energietechnieken (v1.0, 2014)", download via <https://www.breeam.nl/over-breeam/handleiding-procedures-en-instructies>.

Ene 1 - Energie Efficiëntie

Alternatieve EPC berekening

Datum van publicatie:

18 juni 2014

Alternatieve berekening op pagina 155: De DGBC zal alternatieve berekening moeten goedkeuren, neem op voorhand contact op met DGBC.

Bij een aanvraag voor de goedkeuring van een alternatieve EPC berekening, voor industriële gebouwen, zijn de volgende documenten noodzakelijk:

- EPC berekening ;
- korte notitie met onderbouwing invoerparameters (isolatie, infiltratie, energievoorziening, enz);
- de procentuele verbetering;
- plattegrond van het gebouw;
- de verantwoording van de credit;
- verklaring van de kennis en ervaring van de opsteller van de berekening;
- het .xml bestand van de berekening;
- als er gelijkwaardigheidsverklaringen worden gebruikt dienen deze toegevoegd te zijn;
- indien van toepassing: bij een ambitie voor ENE 5 moet tevens een energieberekening zonder duurzame maatregelen aangeleverd worden;
- indien van toepassing: onderbouwing van het aandeel hergebruik restwarmte, zie onderstaand.

Hergebruik van restwarmte van koel/vriescellen of andere industriële processen

Door middel van een goed onderbouwde en gedocumenteerde berekening over een jaarcyclus moet aangetoond worden hoeveel restwarmte door het jaar geproduceerd wordt en hoeveel daarvan door het jaar heen effectief ingezet kan worden voor de ruimteverwarming van de industrie functie.

Warmtapwater:

Voor de industrie functie dient het energieverbruik voor warmtapwater voor het gehele gebruiksoppervlak in de ontwerpberekening meegenomen te worden uitgaande van de aanwezigheid van een conventionele standaard warmtapwaterinstallatie (invoer: gasgestookt warmwatertoestel HRww, CW-klasse 4, leidinglengtes > 3 m). Dit dient ook meegenomen te worden als geen warmtapwaterinstallatie aanwezig is.

Ene 1 - Energie Efficiëntie

EPC berekening bij koel- en/of vriesopp in industriefuncties

Datum van publicatie:

20 maart 2015

Gebouwwgebonden koel- en/of vriesoppervlak in industriefuncties:

De EPC berekening uitgaande van de functie sporthal (matig verwarmd) is niet geschikt voor het doorrekenen van gebouwgebonden koel- en of vriesoppervlak. Projecten geregistreerd onder de BRL2011 kunnen nog van deze berekening gebruik maken waarbij m.n. de EP-verbetering als gevolg van isolatie van de gebouwschil en de verlichting beoordeeld wordt. Voor het totale koel- en of vriesoppervlak in industriefuncties dienen de volgende forfaitaire uitgangspunten gehanteerd te worden voor de EPC berekening met functie sporthal (matig verwarmd):

- verwarmingssysteem: gasgestookte ketel, HR107, temp. >50oC, transport water, afgifte lucht
- koelsysteem: compressie koelmachine, temperatuurniveau laag, vermogen automatisch bepaald volgens NEN7120, transport water, afgifte lucht
- tapwater: gasgestookt warmwatertoestel HRww, CW-klasse 4, leidinglengtes > 3m
- ventilatiesysteem: D.2b2, mechanische toe- en afvoer, geen CO2 regeling, ventilatie
- WTW 70%, ventilatievermogen forfaitair
- infiltratie forfaitair, ventilatiedebiet forfaitair (conform NEN8088) overige parameters (behalve voor de gebouwschil en verlichting) voor zover mogelijk forfaitair (geen eigen waarden)

Ene 1 - Energie Efficiëntie

Koel-/vriesruimten

Datum van publicatie:

30 oktober 2015

Voor industriefuncties met een oppervlak van de koel-/vriesruimten groter dan 250 m² BVO mag gebruik worden gemaakt van 'Instructie 109 Technische checklist koel/vriesopslagruimten'. De credit ENE 7 wordt dan gefilterd (in de assessmenttool niet de gebouweigenschap 'koel- en vriesopslag' aanvinken).

Download

via <https://www.breeam.nl/over-breeam/handleiding-procedures-en-instructies>

Ene 1 - Energie Efficiëntie**Ene 5 - Toepassing duurzame energie**

Elektriciteitsopwekking op gebiedsniveau

Datum van publicatie:

25 oktober 2016

Bij toepassing van een hernieuwbare elektriciteitsopwekkingsinstallatie op gebiedsniveau, zogenaamde collectieve elektriciteitsvoorziening, kan deze conform de NVN 7125 worden meegenomen bij de bepaling van de EPC. In hoofdstuk 6 van de NVN 7125 wordt ingegaan op de eisen waaraan moet worden voldaan om een maatregel mee te kunnen nemen. In de paragrafen 6.3.1 en 6.3.3 staan de eisen benoemd om een collectieve elektriciteitsvoorziening mee te mogen nemen in de berekening van de EPC. Dit zijn de volgende:

1. de collectieve elektriciteitsvoorziening moet plaatsvinden binnen 10 km van het perceel;
2. de collectieve elektriciteitsvoorziening moet een gelijktijdige en samenhangende ontwikkeling zijn met het gebied;
3. er is een contractuele verbintenis waarin de opgewekte energie ten behoeve van de EPC wordt verdeeld.

Om de NVN 7125 toe te mogen passen voor ENE 1 en ENE 5 voor elektriciteitsopwekkingsinstallaties op gebiedsniveau, zal moeten worden aangetoond dat aan deze eisen is voldaan. Met het enkel inkopen van garanties van oorsprong of het gebruiken van bestaande installaties wordt niet aan de eisen van de NVN 7125 voldaan.

Als leidraad kan worden aangehouden dat aan de eisen van NVN 7125 wordt voldaan, indien wordt voldaan aan de onderstaande voorwaarden:

- de oplevering van de collectieve elektriciteitsvoorziening vindt plaats binnen de periode 2 jaar voor en 2 jaar na de oplevering van het gebouw;
- dubbeltelling wordt voorkomen door een contractuele verbintenis dat het aandeel energie opwekking enkel voor dit project zal worden gebruikt voor de bepaling van de energieprestatie (EPC en Energielabel);
- de contractuele koppeling is gewaarborgd voor een periode van minimaal 10 jaar;
- de gedane investering staat in verhouding tot de meegerekende hoeveelheid duurzame elektriciteitsopwekking.

Indien niet (volledig) aan bovenstaande voorwaarden wordt voldaan, dient nader te worden onderbouwd dat met de voorgestelde collectieve elektriciteitsvoorziening wordt voldaan aan de eisen volgens de NVN 7125.

Ene 1 - Energie Efficiëntie

Uitbreiding van gebouwen

Datum van publicatie:

16 februari 2017

De laatste regel van de toelichting over uitbreiding op bestaande gebouwen moet gelezen worden als *“Tevens dienen bouwinstallaties die geen rol spelen in de voorzieningen van de uitbreiding niet meegenomen te worden.”*

Ene 1 - Energie Efficiëntie

Warmtapwater bij alternatieve EPC industriefunctie

Datum van publicatie:

02 oktober 2017

Bij de alternatieve EPC berekening voor industriefuncties dient het energieverbruik voor warmtapwater voor het gehele gebruiksoppervlak in de ontwerpberekening meegenomen te worden.

Indien geen sanitairwarmwaterinstallatie in het ontwerp opgenomen is dient men uit te gaan van een (forfaitaire) conventionele standaard warmtapwaterinstallatie (invoer: gasgestookt warmwatertoestel HRww, CW-klasse 4, leidinglengtes > 3 m). Indien specifiek ten behoeve van de industriefunctie wel een sanitair warmwaterinstallatie is opgenomen in het ontwerp dan mag de daadwerkelijk te realiseren/gerealiseerde sanitair warmwaterinstallatie opgenomen worden ten behoeve van het gehele gebruiksoppervlak met industriefunctie. Indien deze installatie uitgerust is met met een doucheWTW mag deze ook opgenomen worden in de berekening. Er mag ook gebruik worden gemaakt van de forfaitair voorgeschreven sanitair warmwaterinstallatie.

Ene 1 - Energie Efficiëntie

Kwaliteitsverklaringen

Datum van publicatie:

26 april 2019

Bij het bepalen van de energieprestatie mogen door het CBRG afgegeven kwaliteitsverklaringen worden gebruikt die gelden op de datum van de omgevingsvergunning.

Ene 2 - Submetering energieverbruiken

Gecombineerde systemen

Datum van publicatie:

16 februari 2017

In het geval van een systeem waarbij koeling en warmte door een systeem wordt geleverd, zoals bijvoorbeeld een warmtepompsysteem, is het subbemeten van zowel het koel- als het warmtebedrijf lastig uitvoerbaar. Het is toegestaan om een gecombineerde bemetering toe te passen. De keuze voor 1 gecombineerde submeter moet worden onderbouwd in de verantwoording.

Ene 5 - Toepassing duurzame energie

Koel/vriesruimten

Datum van publicatie:

15 oktober 2015

Voor industriefuncties waarbij voor de energieprestatie (ENE 1) van de koel/vriesruimten gebruik wordt gemaakt van de 'Technische checklist koel/vriesruimten' dient het percentage CO2 reductie conform criteria M van de checklist bepaald te worden. Bij meerdere functies dient de CO2 reductie naar rato van het oppervlak verrekend te worden.

Ene 5 - Toepassing duurzame energie

Toepassing duurzame energie

Datum van publicatie:

27 juni 2012

De zin Totale gebouwgebonden CO2 emissie gerelateerd aan verwarming, koeling, warmwaterbereiding en verlichting conform energieprestatie methodiek (NEN2916 en NEN5128

Moet gelezen worden als:

Totale gebouwgebonden CO2 emissie conform energieprestatie methodiek (NEN2916 en NEN5128.

Ene 5 - Toepassing duurzame energie

Norm EPC berekening

Datum van publicatie:

18 december 2013

Bij berekening van de EPverbetering moet de vigerende norm ten tijde van bouwvergunning worden gebruikt. In afwijking hiervan is het mogelijk de meest recente norm te gebruiken als de vigerende norm ten tijde van de bouwaanvraag is verouderd (met onderbouwing van expertise conform BRL). Het is niet toegestaan een oudere norm te gebruiken dan de vigerende norm ten tijde van de bouwvergunningaanvraag.

Ene 5 - Toepassing duurzame energie

Referentieberekening

Datum van publicatie:

02 oktober 2017

Indien de berekende CO₂ uitstoot in de EPG berekening kleiner of gelijk is aan 0. Kan voor het eerste tot en met het derde punt de EPG berekening van de referentiesituatie komen te vervallen.

Ene 6 - Minimalisatie luchtinfiltratie laadplatforms en losplatforms

Criterium 7 Gelijkwaardigheid voor sluitingstijd

Datum van publicatie:

11 april 2016

Indien een laad-/losplatform is uitgevoerd als dockstation met dockseal waarbij de seal voor een luchtdichte situatie zorgt voordat de laaddeur open gaat, komt criteria-eis 7 (sluitingstijd) te vervallen. Het systeem van sealing moet aangetoond worden door productgegevens, tekeningen en bij oplevering foto's ter plaatse. Let op: een dockshelter voldoet niet.

Ene 6 - Minimalisatie luchtinfiltratie laadplatforms en losplatforms

Foutieve verwijzing bullit 7

Datum van publicatie:

08 januari 2016

De 7e bullet op pagina 175 "Plus, waar integrale koel en vries etc. etc." komt te vervallen. Per abuis is hier een eis beschreven betreffende koel en vriesopslagsystemen die niet van toepassing is voor deze credit.

Gezondheid**Ene 6 - Minimalisatie luchtinfiltratie laadplatforms en losplatforms**

Verblijfsruimte

Datum van publicatie:

12 januari 2011

Van toepassing op alle HEA credits en ENE 6. Als andere ruimtes (zoals bijvoorbeeld verkeersruimtes) niet door een wand worden afgesloten van de verblijfsruimte, dient de totale ruimte voor de credits beoordeeld te worden als een verblijfsruimte.

Ene 6 - Minimalisatie luchtinfiltratie laadplatforms en losplatforms

Tochtonderbrekingen

Datum van publicatie:

14 januari 2019

Criterium-eis 3 spreekt over tochtonderbrekingen in ventilatoren, tochtonderbrekingen moeten gelezen worden als terugslagklep.

Ene 7 - Energiezuinige koel- en vriesopslag

Energiezuinige koel- en vriesopslag

Datum van publicatie:

30 juni 2015

Criteria eis 1 vervalt, omdat er geen energielabels zijn voor koel- en vriesmeubelen. Hiervoor in de plaats worden voor koel- of vrieskasten met een maximale inhoud van 1500 liter de eisen vanuit de energielijst 2013 van de EIA aangehouden.

- koelopslag heeft een energiegebruik van ten hoogste 10 kWh per m3 netto inhoud in 48 uur gemeten conform ISO 23953 in klimaatklasse 4 (30°C, 55% RV),
- vriesopslag heeft een energiegebruik van ten hoogste 20 kWh per m3 netto inhoud in 48 uur gemeten conform ISO 23953 in klimaatklasse 4 (30°C, 55% RV).

Ene 7 - Energiezuinige koel- en vriesopslag

Energiezuinige koel- en vriesopslag

Datum van publicatie:

17 april 2014

Criteria-eis 2, eerste bullet. De eisen aan het type koelmiddel (R407C en R507) zijn vervallen.

Ene 8 - Energiezuinige liften

Energiezuinige liften

Datum van publicatie:

01 juli 2013

Criteria eis 7: " dit geldt ook indien het gebouw, door een beperkt aantal etages," i.p.v. "Ook" dient "niet" gelezen te worden

---

Ene 26 - Waarborging thermische kwaliteit gebouwschil

Luchtdoorlatendheidsmeting

Datum van publicatie:

20 maart 2015

Voor het tweede punt, luchtdoorlatendheidsmeting, mogen de metingen ook conform de eisen en normen voor luchtdoorlatendheidsmeting in BRL 2014 uitgevoerd worden.

Ene 26 - Waarborging thermische kwaliteit gebouwschil

ENE 26 bij koel- /vrieshuizen

Datum van publicatie:

08 januari 2016

Voor het tweede punt: In geval van koel-/vriesruimten wordt aangeraden gebruik te maken van "Instructie 113 Instructie Luchtdoorlandheid koel-vriescellen (en -huizen) (v1.0, 2015)" om aan te tonen dat aan de ontwerpspecificaties wordt voldaan. Zie breeam.nl

---

Ene 26 - Waarborging thermische kwaliteit gebouwschil

Thermografisch onderzoek

Datum van publicatie:

16 februari 2017

Voor het eerste punt, thermografisch onderzoek, mogen de metingen ook conform de eisen en normen voor thermografisch onderzoek in BRL 2014 uitgevoerd worden

---

Ene 26 - Waarborging thermische kwaliteit gebouwschil

Luchtdoorlatendheidsmeting

Datum van publicatie:

14 januari 2019

De luchtdoorlatendheidsmeting wordt uitgevoerd conform de NEN-EN 13829, deze norm is recent vervangen door de NEN-EN ISO 9972. De meting kan daarom ook worden uitgevoerd conform NEN-EN ISO 9972.

Transport

Tra 1 - Aanbod van Openbaar Vervoer

Aanbod van Openbaar Vervoer

Datum van publicatie:

29 mei 2012

<10 min, <15 min en <20 min dient gelezen te worden als : ≤10, ≤15, ≤20
(kleiner of gelijk aan)

Tra 3 - Alternatief vervoer

Alternatief vervoer

Datum van publicatie:

12 januari 2011

Optie 3: Groene energie voor de oplaadpunten van elektrisch vervoer mag ook ingekocht worden, mits van een aantoonbare duurzame bron dat aan onderstaande regels voldoet:

- In Nederland opgewekte elektriciteit uit de duurzame energiebronnen wind-, zon-, waterkracht of biomassa.
- De samenstelling van de duurzaam opgewekte elektriciteit wordt aangetoond op basis van het certificatiesysteem met garanties van oorsprong' (stroometikettering).
- Er is door de gebouwgebruiker een leveringscontract afgesloten voor een periode van minimaal 3 jaar.

Als de energie-inkoop in de gebruiksfase niet geschiedt door de eigenaar of de namens de eigenaar door de gebouwbeheerder, maar wordt overgelaten aan de (toekomstige) huurder(s) of gebruikers van het gebouw na verkoop, kan het punt niet op basis van inkoop van duurzaam opgewekte stroom toegekend worden omdat het dan onvoldoende zeker is dat het oplaadpunt gedurende de eerste 3 jaar van duurzaam opgewekte stroom gebruik zal maken.

Tra 3 - Alternatief vervoer

Alternatief vervoer

Datum van publicatie:

12 januari 2011

Ook binnen Tra 3 geldt het cafeteria model, dus je mag ook 1 punt (alleen de eerste dat wel) behalen met een fietsenstalling, en 1 punt (alleen de eerste) behalen met oplaadpunten. Zo kunnen dus 2 punten verdiend worden met losse punten.

Tra 3 - Alternatief vervoer

Casco

Datum van publicatie:

12 januari 2011

Op pagina 205 moet onder de kop Casco gelezen worden "1 gebruiker per 10 m2 BVO".

Tra 3 - Alternatief vervoer

Retailfunctie

Datum van publicatie:

01 juli 2013

Criteria eis 1, optie 1: In het geval van een retail project, vervalt voor bezoekersparkeerplaatsen de eis voor afsluitbaarheid van de fietsenstalling.

Tra 3 - Alternatief vervoer

Optie 4, autodeling of carpooling

Datum van publicatie:

08 januari 2016

Voor optie 4, Autodeling/carpooling kunnen 0 of 2 punten worden behaald door te voldoen aan de eisen van 'Carpooling' OF 'Commerciële autodeling'.

Tra 3 - Alternatief vervoer

TRA 3 Exemplary Performance

Datum van publicatie:

08 januari 2016

Ter verduidelijking van de criteria van de EP, dient de criteria als volgt gelezen te worden: Van bovengenoemde vier opties dienen minstens twee opties volledig te zijn doorgevoerd, waarbij alle mogelijke punten van de gekozen opties zijn behaald.

Tra 5 - Vervoersplan en Parkeerbeleid

Aanvulling definitie vervoersplan

Datum van publicatie:

22 oktober 2019

In de definitie zijn vier aspecten genoemd waarop het vervoersplan minimaal gericht moet zijn. Daar wordt aan toegevoegd.

- Verbeter gebouwtype gebonden transport. (bijv. combinatie vracht/betere beladingsgraad, inzet vrachtwagens hoge Euro emissieclasses)

Tra 7 - Vervoersinformatiepunt

Dynamisch Reizigersinformatiesysteem

Datum van publicatie:

25 oktober 2016

Definitie DRIS:

Is een Dynamisch Reizigersinformatiesysteem waar actuele informatie en reistijden van OV in de omgeving worden gepresenteerd. De gebouwgebruikers kunnen deze zonder daarvoor handelingen te hoeven verrichten en met meerdere personen tegelijk, van het paneel of scherm aflezen. Zie breeam.nl/hulp voor voorbeelden van Dynamische Reizigersinformatiesystemen.

Water

Wat 1 - Waterverbruik

Waterbesparende maatregel MIVA toiletblok

Datum van publicatie:

12 januari 2011

Pagina 224. Als alternatieve waterbesparende maatregel voldoet het implementeren van waterkranen met een doorstroombegrenzer in de toiletblokken waar een MIVA toilet zich bevindt.

Bovenstaande interpretatie kan met uitgebreide onderbouwing goedgekeurd worden door de assessor. Bij twijfel kan de assessor een uitgebreide goedgekeurde case bij de DGBC aanvragen via helpdesk@dgbc.nl.

Wat 1 - Waterverbruik

Waterverbruik - drinkwater

Datum van publicatie:

01 juli 2013

criteria eis 1.

Waar de geleverde bewijsvoering aantoont dat de gespecificeerde waterkranen, urinoirs, toiletten en douches minder drinkwater gebruiken dan standaardvoorzieningen met gelijkwaardige functies.

In plaats van drinkwater dient gelezen te worden: water.

Wat 1 - Waterverbruik

Aanwijzingen op toiletten

Datum van publicatie:

17 april 2014

Eerste punt 2e eis en tweede punt 2e eis. Betrekking tot aanwijzingen of symbolen op de toiletten.

De eis heeft als doel dat het voor de gebruiker duidelijk is hoe de spoelknoppen gebruikt worden. Dit kan uit het ontwerp van de knoppen zelf blijken, maar ook uit de aanwijzingen of symbolen die er bij of op de knoppen zijn geplaatst. Het is dus geen verplichting om stickers te plakken op de spoelknoppen. Uit het inspectierapport van de assessor moet blijken dat aan deze criteria-eis is voldaan, ook indien het ontwerp van de knoppen overduidelijk voor zich spreken

Wat 1 - Waterverbruik

Doorstroombegrenzer badkranen

Datum van publicatie:

14 januari 2019

Bij criteria-eis 1 van het derde punt (voor woningen criteria-eis 1 van het 1^e punt) mogen naast keukens, schoonmaakgootstenen, buitenkranen ook **badkranen** worden uitgesloten. Een op de badkraan aangesloten douchekop dient wel aan de eisen te voldoen.

Materialen

Mat 1 - Bouwmaterialen

Referentiewaarden MAT 1 Calculator

Datum van publicatie:

14 november 2014

Referentiewaarde: Zie BREEAM.NL/hulp voor een actueel overzicht van referentiewaardes.

Mat 1 - Bouwmaterialen

Toepassing versie NMD

Datum van publicatie:

16 februari 2017

De versie van de NMD die wordt gebruikt voor de bewijsvoering van creditcriteria 1 (de overweging van drie materialenopties) wordt bepaald op basis van de registratiedatum. De actuele versie van de NMD op de datum van registratie is van toepassing en een recentere versie mag worden gebruikt. Echter: wanneer de actuele versie van de NMD minder dan een jaar voorafgaand aan de registratie is gepubliceerd mag voor creditcriteria 1 de voorgaande versie worden gebruikt.

Mat 1 - Bouwmaterialen

Versie van de Bepalingsmethode

Datum van publicatie:

10 november 2017

Voor de bepaling van de schaduwkosten dient de meest recente versie van de "Bepalingsmethode Milieuprestatie Gebouwen en GWW werken" op de registratiedatum aangehouden te worden voor de bepaling van de schaduwprijs. Er mag altijd gebruik worden gemaakt van een recentere versie van deze bepalingmethode.

Mat 1 - Bouwmaterialen

Bepalingsmethode Milieuprestatie Gebouwen en GWW-werken

Datum van publicatie:

10 november 2017

Op 1 augustus 2017 is de bepalingmethode uitgebreid met bijlage J. In deze bijlage zijn een aantal aanpassingen opgenomen. De aspecten in deze bijlage zorgen ervoor dat de scope wat er in de berekening meegenomen dient te worden is veranderd. Deze scope wijziging leidt tot aanzienlijk andere uitkomsten. Om deze reden is besloten om de bijlage voor alle BREEAM-NL Nieuwbouw en Renovatie versie buiten beschouwing te laten.

Voor recente BREEAM-NL projecten geldt voor de MPG zodoende dezelfde scope als voor oudere projecten. Deze scope is vastgelegd in bijlage D van de Bepalingsmethode Milieuprestatie Gebouwen en GWW-werken. Hierin wordt gesteld dat alle opbouwen van gebouw en perceel opgenomen moeten worden. Daarnaast is er in de BRL een lijst met NL-SfB codes opgenomen van onderdelen die meegenomen moeten worden in het project.

In de praktijk betekent dit dat alle in de NL-SfB-lijst opgenomen elementen op het perceel moeten worden opgenomen in de MPG berekening. Alle elementen die buiten het perceel worden uitgevoerd vallen buiten de scope van de berekening. Alle producten en materialen die benodigd zijn om een betere energieprestatie dan de wettelijke EPC eis te behalen moeten worden meegenomen in de MPG berekening. Met BREEAM-NL wordt integraal het gebouw beoordeeld zoals deze is gebouwd, de materiaalberekening moet dus een reflectie zijn van het gebouw 'as-built' en overeenkomen met de materialen en technieken zoals deze zijn gebruikt in de ENE 1 berekening.

Mat 5 - Onderbouwde herkomst van materiaal

ISO 14001

Datum van publicatie:

17 januari 2013

MAT 5 - Tabel 1, Tier-levels 3 en 4 'certified EMS': akkoord zijn elk gecertificeerd milieumanagementsysteem; ISO-14001; MVO prestatieladder niveau 3 of hoger indien onderbouwde herkomst van materialen onderdeel is van de scope.

Mat 5 - Onderbouwde herkomst van materiaal

Renovatiesituatie

Datum van publicatie:

25 november 2013

Aanvullingen op de criteria-eisen: Hergebruikte materialen in het project voldoen aan tier-level 1. Indien bij een renovatieproject materialen worden hergebruikt, voor bijvoorbeeld de draagconstructie of gevelementen, hoeven deze materialen niet te worden verantwoord. De materialen voldoen per definitie aan tier-level 1. Het volume van het materiaal moet wel berekend worden om in MAT 5 in de berekening opgenomen te worden.

Man 3 - Milieu-impact bouwplaats

Mat 5 - Onderbouwde herkomst van materiaal

PEFC

Datum van publicatie:

04 mei 2011

De Toetsingscommissie Inkoop Hout (TPAC) toetst houtcertificatiesystemen aan de Nederlandse Inkoopcriteria in opdracht van het Ministerie van VROM. <http://www.tpac.smk.nl/32/home.html> geeft aan dat ook PEFC hout gelijkwaardig is voor BREEAM-NL Nieuwbouw.

Mat 3 - Milieu-impact bouwplaats**Datum van publicatie:****Mat 5 - Onderbouwde herkomst van materiaal**

11 januari 2011

FSC en PEFC hout

FSC en PEFC hout: de 80% regel, betekent dat 80 % van het hout een certificaat moet hebben. Dit mag ook een FSC mixed use of FSC mixed credit certificaat zijn of een gelijkwaardig PEFC certificaat zijn.

Mat 5 - Onderbouwde herkomst van materiaal**Datum van publicatie:**

Betoncertificering met CSC

22 mei 2018

Toegepast beton met een CSC certificaat op de niveaus Bronze, Silver, Gold en Platinum wordt gewaardeerd met een herkomstclasseringsniveau (tierlevel) van 1.

Mat 5 - Onderbouwde herkomst van materiaal**Datum van publicatie:**

TPAC gecertificeerd hout

22 mei 2018

Toegepast hout met een door TPAC goedgekeurd Chain of Custody certificaat wordt gewaardeerd met een herkomstclasseringsniveau (tierlevel) van 1.

Mat 5 - Onderbouwde herkomst van materiaal**Datum van publicatie:**

CSC certificering

14 januari 2019

Indien een bedrijf nog in de procedure zit voor het behalen van CSC certificering maar dit is nog niet behaald, kan men voor een ontwerpcertificaat voldoen als kan worden aangetoond dat de procedure loopt. De bewijslast is dan de registratie of het contract bij de certificerende instelling, dat aantoont dat de procedure is gestart. Voor het oplevercertificaat dient het certificaat te zijn behaald.

Afval

Wst 1 - Afvalmanagement op de bouwplaats**Datum van publicatie:**

ISO 14001

17 januari 2013

WST 1 - 3e punt, Eis 3: als equivalent van 'ISO 9001- en 14001-certificering' is ook akkoord ISO 9001 + MVO prestatieladder niveau 3 of hoger.

Wst 1 - Afvalmanagement op de bouwplaats**Datum van publicatie:**

Hoofdgroepen Exemplary Performance

30 juni 2015

Criteria-eis 2 van Exemplary Performance, minimaal zes te sorteren hoofdgroepen. Dit moeten zes hoofdgroepen zijn uit het lijstje bij het tweede punt, criteria-eis 2. Per abuis was dit niet vermeld.

Wst 1 - Afvalmanagement op de bouwplaats**Datum van publicatie:**

ISO 14001 gelijkwaardig aan VCA

11 april 2016

Eerste punt criteria-eis 5, en tweede punt criteria-eis 3: Een ISO 14001 certificaat is voor de credit WST 1 gelijkwaardig aan een VCA certificaat. Indien een ISO 14001 certificaat kan worden aangetoond vervalt de eis van een VCA certificaat.

Wst 1 - Afvalmanagement op de bouwplaats

Definitie recyclebare afvalmateriaal

Datum van publicatie:

18 mei 2017

Onder recyclebaar afvalmateriaal wordt al het afval verstaan met uitzondering van gevaarlijk afvalstoffen. Gevaarlijke afvalstoffen zijn bepaald conform de definitie in de Wet Milieubeheer, hoofdstuk 1 paragraaf 1.1 artikel 1.

Wst 2 - Gebruik van secundair materiaal

30 km afstand

Datum van publicatie:

17 januari 2013

Het is tevens toegestaan een grotere afstand dan 30 km aan te houden indien kan worden aangetoond dat het gekozen middel van transport (trein, boot, etc) een gelijkwaardig of lagere CO2 uitstoot heeft dan middels vervoer over 30 km over de weg.

Wst 2 - Gebruik van secundair materiaal

30 km eis

Datum van publicatie:

30 juni 2015

Criteria-eis 1: waar staat 'verkregen van een afvalverwerker binnen 30 km van de bouwplaats'. Dit moet als volgt beoordeeld worden: De afstand van de bron van het toeslagmateriaal tot de productielocatie van het product moet beoordeeld worden bij deze credit. Met de bron van het toeslagmateriaal wordt de locatie van de afvalverwerker, of de directe bron zoals een sloopproject bedoeld.

Bijvoorbeeld 1: bij prefab beton, het secundaire of gerecyclede toeslagmateriaal moet afkomstig zijn van een locatie binnen 30 km van de productielocatie van de prefab betonnen elementen.

Bijvoorbeeld 2: bij in het werk gestort beton aangevoerd vanaf een betoncentrale: het secundaire of gerecyclede toeslagmateriaal moet afkomstig zijn van een locatie binnen 30 km van de productielocatie van het beton, d.w.z. de betoncentrale.

LET OP: het gaat bij de credit niet alleen om beton. Zie de lijst met materialen bij 'Hoogwaardig toeslagmateriaal' onder 'Definities'.

Wst 2 - Gebruik van secundair materiaal

Steenachtig granulaat

Datum van publicatie:

14 januari 2019

Indien door sloopwerkzaamheden steenachtige materialen op de locatie zelf worden gewonnen en op de locatie worden vergruisd kan dit worden gebruikt voor het aftoppen van het terrein. Ook als dit granulaat metselwerk bevat wordt het gewaardeerd bij deze credit.

Wst 2 - Gebruik van secundair materiaal

Granulaat voor aftopping en vulling van het terrein

Datum van publicatie:

26 april 2019

Onder gruis van metselwerk wordt verstaan, menggranulaat en metselwerkgranulaat conform BRL 2506. Andere granulaten kunnen ook metselwerk bevatten, maar classificeren niet als gruis van metselwerk.

Le 1 - Hergebruik van land

Hergebruik van Land - Bestemmingsplanwijziging

Datum van publicatie:

27 juni 2012

Een bestemmingsplanwijzigingen ten behoeve van het bouwproject mag wel indien er een wijziging is van een bebouwde functie naar een andere bebouwde functie. Bijvoorbeeld een bestemmingsplanwijziging van de functie industrie naar retail

Le 1 - Hergebruik van land

Sportvelden

Datum van publicatie:

01 juli 2013

Definitie: Sportveld.

Valt het bebouwen van een sportveld onder hergebruik van land?

Nee een sportveld valt onder categorie C. Land in bebouwde gebieden zoals parken, recreatieterreinen en volkstuintjes....

Le 2 - Verontreinigde bodem

Sanering voorafgaand aan aankoop grond

Datum van publicatie:

15 oktober 2015

De credit kan alleen worden toegekend als de sanering is uitgevoerd ten behoeve van de huidige projectontwikkeling (de projectscope van BREEAM-NL certificering betreft), ondanks dat de grond op moment van sanering in eigendom was van een andere partij. De credit is niet haalbaar wanneer in het verleden sanering heeft plaats gevonden, zonder dat dit specifiek onderdeel was van de huidige projectontwikkeling.

Bijvoorbeeld: Indien de gemeente de bodem heeft gesaneerd, in plaats van door de geëiste opdrachtgever/ontwikkelaar uit de criteria-eisen, dan is dit ook toegestaan als kan worden aangetoond dat de plannen voor de huidige projectontwikkeling al met de gemeente waren overlegd ten tijde van de sanering. Met andere woorden: de gemeente heeft naar aanleiding van het huidige projectontwikkeling opdracht gegeven voor sanering.

Le 2 - Verontreinigde bodem

Verontreinigde bodem - natuurgebied

Datum van publicatie:

12 januari 2011

Met betrekking tot: 'Deze punten kunnen niet worden behaald indien het bouwproject wordt gerealiseerd binnen de EHS, een Natura 2000-gebied of een nationaal park.'

Bouwen in EHS/Natura 2000 is onwenselijk, eigenlijk wil je 'afblijven' van zulke gebieden. Echter indien bij een bouwproject integraal een ecologische zone wordt gecreëerd, kan dat sterk bijdragen aan de ecologische waarde. Er is dan een duidelijke win-win situatie.

Er dient een plan te worden opgesteld hoe het nieuwe gebouw kan bijdragen aan ecologie van het natuurgebied. Bovenstaande interpretatie kan met uitgebreide onderbouwing goedgekeurd worden door de assessor. Bij twijfel kan de assessor een uitgebreide goedgekeurde case bij de DGBC aanvragen via helpdesk@dgbc.nl

Le 4 - Planten en dieren als medegebruiker van het plangebied

Maatregelen uitvoeren die van betekenis kunnen zijn voor bijzondere of zeldzame natuur(waarden) op regionale schaal

Datum van publicatie:

06 juli 2016

Zowel de te nemen maatregelen ten behoeve van de ecologische waarde van het project als de ecologische waarde op regionale schaal dienen op het gebouw of op de open ruimte rond het gebouw te worden toegepast

Le 4 - Planten en dieren als medegebruiker van het plangebied

NL Greenlabel Certificaat

Datum van publicatie:

22 oktober 2019

Als een NL Greenlabel certificaat voor de realisatiefase is behaald, conform onderbouwingsdocument 2019 of nieuwer en er zijn 4 punten of meer toegekend voor 3.13.1 kan het eerste punt worden toegekend. Voor het ontwerpcertificaat is een NL Greenlabel certificaat voor de ontwerpfase voldoende.

Als een NL Greenlabel certificaat voor de realisatiefase is behaald, conform onderbouwingsdocument 2019 of nieuwer en er zijn 4 punten of meer toegekend voor 3.13.2 is aan de eisen 2 en 3 van het tweede punt voldaan. Voor het ontwerpcertificaat is een NL Greenlabel certificaat voor de ontwerpfase voldoende.

Als een NL Greenlabel certificaat voor de realisatiefase is behaald, conform onderbouwingsdocument 2019 of nieuwer en er zijn 3 punten of meer toegekend voor 3.13.3 kan het eerste punt worden toegekend. Voor het ontwerpcertificaat is een NL Greenlabel certificaat voor de ontwerpfase voldoende.

Vervuiling

Pol 1 - GWP van koudemiddelen voor klimatisering

Minder dan 3kg koudemiddel

Datum van publicatie:

08 januari 2016

Bij de kop "Hoeveelheid koudemiddel minder dan 3 kg" en "Multisplitsystemen" is beschreven dat de credit kan worden toegekend als de totale hoeveelheid koudemiddel minder is dan 3 kg of 1 kg (woningen).

Dit mag geïnterpreteerd worden als "de totale hoeveelheid koudemiddel dat niet aan criteria eis 1.1 voldoet minder is dan 3 kg of 1 kg (woningen)."

Bijvoorbeeld: een situatie waarbij 1000 kg ammoniak wordt gebruikt voor centrale klimatisering én daarnaast een splitsysteem voor de serverruimte met 2,5 kg koudemiddel met een GWP groter dan 5 voldoet wél aan de criteria-eisen.

Pol 1 - GWP van koudemiddelen voor klimatisering

GWP-100 waarden

Datum van publicatie:

02 oktober 2017

Voor de GWP-100 waarden zoals benoemd in de tabel op pagina 320 kunnen ook de GWP-100 year waarden worden aangehouden uit table 8.A.1 van de IPCC Fifth Assessment Report worden aangehouden. Deze is bereikbaar via de volgende link: https://www.ipcc.ch/pdf/assessment-report/ar5/wg1/WG1AR5_Chapter08_FINAL.pdf

Pol 2 - Voorkomen van lekkages van koudemiddelen

Warenkoeling

Datum van publicatie:

02 oktober 2017

Voor warenkoeling dient de volgende definitie te worden aangehouden:

De scope van de credit is ook gericht op gebouwgebonden koel- en vriesopslag, zoals in het gebouw geïntegreerde koel- en vriescellen én koel- en vriesmeubelen die zijn aangesloten op een centraal koel/vriessysteem, voor bijvoorbeeld catering of een bedrijfsrestaurant. Stekkerklare, professionele koel- of vriesinstallaties/kasten worden hier uitgesloten.

Po1 3 - GWP van koudemiddelen voor warenkoeling

Filtering koel- en vriesopslag

Datum van publicatie:

01 juli 2013

Filtering: Op het moment dat er geen koel- en vriesopslag in het gebouw aanwezig is, conform de definitie van pag 181:

"Gebouwegebonden koel- en vriesopslag, zoals in het gebouw geïntegreerde koel- en vriescellen én koel- en vriesmeubelen die zijn aangesloten op een centraal koel/vriessysteem, voor bijvoorbeeld catering of bedrijfsrestaurant.

Geen lossen koel- of vriesapparaten (kasten)"

wordt de credit POL 3 gefilterd

Po1 4 - Ruimteverwarminggerelateerde NOx emissies

Groene stroom

Datum van publicatie:

15 oktober 2015

De tekst bij de kop "Groene stroom" op pagina 329 komt te vervallen. De tekst bij de kop "Duurzame energie" moet als volgt worden gelezen:

Duurzame energie

Als elektriciteit voor ruimteverwarming in de 'directe omgeving' van het project wordt opgewekt en geen NOx emissie heeft (bijvoorbeeld zon, wind, etc.) dan kan worden gesteld dat er geen NOx-emissies plaatsvinden. De inkoop van groene stroom voor gebouwverwarming wordt niet gehonoreerd bij deze credit.

Voor de definitie van 'directe omgeving'. Zie de aanvullingen op de criteria-eisen bij ENE 5.

Po1 7 - Minimalisering lichtvervuiling

Richtlijn lichthinder

Datum van publicatie:

02 oktober 2017

Bij eis 1 en 3 mag in plaats van de benoemde richtlijnen ook de richtlijn lichthinder 2017 van de NSVV aangehouden worden.